

Parkinsonförbundet

Diagnosinformation om Parkinsons sjukdom

Vad är Parkinsons sjukdom?

Parkinson är en obotlig neurologisk sjukdom som drabbar cirka 2 000 svenskar varje år. Det är den snabbast växande hjärnsjukdomen i världen. De allra flesta som diagnostiseras med Parkinson är 50 år eller äldre, men omkring 10 procent är yngre än 40 år när symptomen debuterar. Då sjukdomen utvecklas över tid krävs att behandlingen justeras och följs upp kontinuerligt för att på bästa sätt möta utvecklingen av symptomen och sjukdomsförloppet.

Parkinsons sjukdom är en progressiv sjukdom, vilket betyder att symptomen ökar över tid med åren. Symptomen börjar ofta många år, kan spåras tio år tillbaka i tiden, innan personen med Parkinson sökt läkare för symptomen. Parkinsons sjukdom är också en samling av många tillstånd som liknar varandra. Det gemensamma för tillstånden är att de långsamt smyger sig på hos den som drabbats. Huvudsakligen är det rörelseförmågan. Personen med Parkinson får svårigheter att röra sig normalt, allt går långsamt och trögt, darrningar i arm eller ben kan förekomma och även smärtsamma muskelkramper. Med tiden uppträder de här tre olika symptomen samtidigt, som tillsammans och medför stora besvär för den som är drabbad. De tre kardinalsymptomen är: Hypokinesi, rigiditet och tremor, det vill säga hämmad rörelseförmåga, stelhet och skakningar. Till dessa tillkommer också svårigheter att koncentrera sig samtidigt med de motoriska besvären. Personen med Parkinson känner sig då inte sällan hjärntrött, oföretagsam och får kognitiva besvär. Kognition betyder "tänkande" och detta medför således besvär med tänkandet och personen blir hjärntrött och kan bli deprimerad och tappa livsglädjen. Depression är vanligt vid Parkinsons sjukdom. Personer med Parkinson kan också få nedsättningar i röst- tal- och språkfunktion samt även svälj-svårigheter.

Parkinson är också en fluktuerande sjukdom. Graden på symptomen kan ena stunden vara mycket svåra och i nästa stund vara lite bättre. Det går ej att förutsäga när det kommer att inträffa på dygnet. Fluktuationerna kommer av att medicinens effekt plötsligt försämras. Det kan vara att upptaget av medicinen i mag-tarm-kanalen är påverkad av olika faktorer. Ett av de största problemen i samband med Parkinson är stress. Stress försämrar symptomen och de motoriska symptomen blir värre och medför långsammare muskelfunktion, stelare muskler och ökade balansproblem. Stressen kommer oftast av oförutsedda händelser och i sociala sammanhang. Stresskänsligheten är högre vid Parkinsons sjukdom.

Vad händer i hjärnan?

Parkinsons sjukdom är en långsamt tilltagande bristsjukdom. Personen förlorar allt fler av de nervceller i hjärnan som innehåller signalsubstansen dopamin och får då symptom på dopaminbrist.

Vad är en signalsubstans? Det är en viktig kemisk budbärare som överför budskap från en nervcell till nästa i de långa cellkedjor som bildar nervsystemet. Dopamin används som signalsubstans på många ställen i kroppen för reglering av olika funktioner.

Parkinsonförbundet

Diagnosinformation om Parkinsons sjukdom

Vid Parkinsons sjukdom förloras långsamt över tid de viktiga nervceller som innehåller dopamin. De här nervcellerna har sina cellkroppar i hjärnstammen strax under storhjärnan och sträcker sina utlöpare (nerver) uppåt mot vardera hjärnhalvans djupt liggande stora öar av nervceller (basala ganglierna). Här utsöndrar cellerna sitt dopamin när elektriska impulser i nerven når nervändan och tömmer ut den där upplagrade signalsubstansen. Dopaminet vandrar sedan över den synaptiska klyftan och träffar känselspröt på nervceller i de basala ganglierna och dessa aktiveras. När så sker piggnar personen med Parkinson till och kan lättare röra på sig. Men kommer inget dopamin blir personen med Parkinson sittande stilla och kan inte röra sig alls.

Om dopaminbristen blir stor, även i andra delar av de basala ganglierna, så uppträder ytterligare fenomen. Detta leder till att armar och ben börjar darra och skaka (tremor), då kroppen inte får komma i rörelse. Det uppstår inte sällan även smärtsam muskelkramp (dystoni). Den medför att den psykiska kraften och humöret blir lidande hos personen.

Läkemedel höjer dopaminhalten i hela kroppen. Men blir mängden dopamin för hög i de basala ganglierna så får personen svårt att vara still. Musklerna går inte att styra och armar, bål och ben rör sig oavbrutet. Detta tillstånd kallas överrörlighet. Överrörligheten avtar när dopaminhalten sjunker och antar mer normala nivåer i hjärnan. Det är därför väldigt viktigt för personen med Parkinson att dopaminet i kroppen hålls på en konstant och lagom nivå. För lite medför svårt att röra sig, och för mycket leder till ofrivilliga rörelser. Parkinsons sjukdom är en dopamin-brist-sjukdom.

Varför får vi Parkinsons sjukdom?

Mekanismen som framkallar det tilltagande bortfallet av dopaminceller är fortfarande okänd. Personens arvs massa kan ha viss påverkan och svaret ligger sannolikt i det genetiska material som styr nybildning och överlevnad i våra nervceller. En liten defekt i dopamincellens arvs massa som sedan leder till ett ökat cellbortfall i vuxen ålder.

Parkinsons sjukdom är livslång och det finns ännu ingen bromsmedicin eller botemedel

Det finns idag ingen bromsmedicin eller botemedel mot Parkinson. Forskningen går dock framåt och de specialistläkare som finns arbetar aktivt med att bland annat finna bromsmedicin. Behovet av att träffa en specialistläkare som följer personen/patienten med Parkinson genom åren är livsavgörande.

Parkinsons sjukdom är en svår och livslång sjukdom. Stödet i vardagen till personer med Parkinson och deras anhöriga är mycket viktig och helt livsavgörande. Vikten av rörelse och motion och rehabiliteringsträning är avgörande för att en person med Parkinson ska kunna må bättre och för att kunna hålla sjukdomen i schack. Tillgången till stöd och behandling så att personen med Parkinsons sjukdom får de viktiga kontinuerliga vård- och stödinsatser är A och O för att kunna fungera i vardagen.

Jenny Lundström
Generalsekreterare
Parkinsonförbundet

Parkinsonförbundet

Diagnosinformation om Parkinsons sjukdom

Om Parkinsons sjukdom i Sverige

I Sverige finns det ca 22 000 personer i som har Parkinsons sjukdom. Varje år insjuknar ca 2 000 personer. Det är en neurologisk sjukdom som innebär att de nervceller som tillverkar dopamin långsamt försvinner, vilket leder till dopaminbrist i hjärnan. Sjukdomen utvecklas oftast långsamt och det är inte förrän en relativt stor del av nervcellerna har skadats som rörelsesymtom såsom långsam gång, stelhet, skakningar med mera uppkommer. Det går än så länge inte att bota eller bromsa sjukdomsförloppet, men det går att minska symtomen och förbättra livskvaliteten för personer med Parkinson.

Om Parkinsonförbundet

Vi är en patientorganisation med cirka 9 000 medlemmar. Här finns medlemmar med Parkinson, Parkinsonliknande sjukdomar deras anhöriga och stödmedlemmar. Vi finns i hela landet genom våra 24 länsföreningar och 40 lokala föreningar. Vi är en ideell organisation som informerar, upplyser och stödjer forskning. Vi uppmuntrar och hjälper dem som drabbats av Parkinson. Förbundet arbetar för att förbättra förhållandena för personer med Parkinson och Parkinsonliknande sjukdomar och deras anhöriga.